

Impressie raadsinformatiebijeenkomst Groenbeheerplan 10 oktober 2019

Aanleiding

Op 10 oktober 2019 is een goed bezochte raadsinformatiebijeenkomst gehouden over het nieuwe Groenbeheerplan Rijswijk. Het Groenbeheerplan wordt nu opgesteld en volgens planning eind december vastgesteld door het college van B&W.

Dit memo geeft een beknopte impressie van de avond. Tijdens de avond ontspon zich een levendige discussie. Om recht te doen aan deze discussie is ervoor gekozen deze discussie te structureren in een aantal thema's. Dit memo bevat dus geen woordelijk verslag en geeft ook niet per se een chronologische weergave van de gesprekken.

In de bijlage bij dit memo zijn de sheets van de presentatie toegevoegd.

1. Opening

Wethouder Armand van de Laar heet de aanwezige raadsleden en andere geïnteresseerden welkom. Hij vindt het belangrijk om de raad vroegtijdig mee te nemen in de overwegingen bij het nieuwe Groenbeheerplan. Daarom wil hij vanavond graag in gesprek met de raad om de keuzes die gemaakt moeten worden in het Groenbeheerplan te bespreken en om van de raadsleden te horen welke beelden en wensen zij hebben bij het groen in Rijswijk. En daarbij hoort ook het gesprek over het budget dat we in Rijswijk over hebben voor ons groen. De resultaten van de avond worden betrokken bij de verdere uitwerking van het nieuwe Groenbeheerplan.

2. De mening van raadsleden over groen in Rijswijk

Om inzicht te krijgen in de mening van de aanwezige raadsleden over het groen in Rijswijk, wordt de aanwezigen gevraagd om op post-it notes op te schrijven waarover ze positief ("wat is goed") en waarover ze negatief zijn ("wat is slecht"). In onderstaande tabel is de input weergegeven. Een aantal opmerkingen werd door meerdere personen gemaakt. Dit i

Raadsleden

Positief	Negatief
Veel mooie groengebieden	Stadsentrees zien er niet uit
Bijenconvenant	Tijdig de €'s beheren
Aandacht voor biodiversiteit	Gemaaid gras weghalen
Leer-werkplek	Stoeppen met worteltunnels
Sociale insteek DSW	Bladafval in herfst
Fijne mensen	Vragen omtrent onderhoud groen
Bomen	Stikstofoxiden
Gifvrije onkruidbestrijding	Uitvoering inhuur controleren t.o.v. doelstelling (bijv. stoom en stoeppen)
Hier en daar een geslaagd experiment met ecologisch beheer	Herplant bevorderen na privé kap
Proberen met pilots	Rommelig wat / waar/ waarom?
Groen in de woonwijken goed onderhouden over het algemeen	Biologische bloembollen
Er is veel groen	Problemen met exoten inclusief beleid
Groen als milieudoel: hittestress tegen gaan, opbrengst ipv kosten	Aanpassen plantvakken
Aandacht voor groen	Ecologische mindset
Heel veel groen	Wijze van onderhoud / manier van werken vergt aandacht (o.a. manieren van maaien)
Krokussen op de Generaal Spoorlaan voorjaar	Natuurlijke vijanden gebruiken voor bestrijding van plagen
Goede werkers in het groen, goede werkplek	Natuur inclusieve inrichting
Klachtmeldingen	Klepelen
	Kunnen volgen van herplant
	Nestelplekken
	Verruiging
	Kennis delen
	Interactieve website
	Communicatie: wat kan/mag ik verwachten
	Betrokken burgers onduidelijk
	Inwoners betrekken
	Communicatie
	Diversiteit en plantvakken in RijswijkBuiten
	Aanpassing aan weersomstandigheden
	Veiligheid
	Functionaliteit ondersteunen (vb. fietspad S.W. Churchill)
	Rommelig onkruid en verharding
	Beschermen bomen
	Communicatie over waarom beleidskeuzes
	Opvolging bomen oud/dood/nieuw
	Het volume van herplant bomen
	Opties om zelf bij te dragen
	Openbare ruimte soms rommelig
	Maaien na de bloei
	Te veel intensieve exoten
	Beter beheer exoten (berenklauw) is noodzakelijk
	Onkruidbestrijding niet effectief

Positief	Negatief
	Moment van maaien/onderhoud
	Hondenlosloop gebieden
	Hoofdwegen
	Bestrijden berenklauw
	Betrekken van mensen

Toehoorders / overige aanwezigen

Positief	Negatief
Het nieuwe maaibeheer is een kleurrijk succes	Verruiging overal
Koesteren van de verschillende landschapstypen en verschillende habitats	Geen lijn in het beheer
Ontwikkeling naar een goed beheer is gaande, maar nog te geïsoleerd en dus weinig effectief.	Voor ecologisch groenbeheer is een "100%" keten nodig. Nu wordt geld verspild door het ene goed te doen en dat weer af te breken met andere maatregelen
Positieve groenbeheerders	Per jaargetijde maaien en snoeien aanpassen waar mogelijk
Geen onkruidbestrijdingsmiddelen	

De resultaten worden kort besproken. Opvallend dat in de input ecologisch beheer en aandacht voor biodiversiteit zowel positief als negatief wordt gevonden. Verschillende aanwezigen vragen aandacht voor de betrokkenheid van burgers en de communicatie over groenbeheer. De meeste punten komen in de verdere opzet van de avond aan de orde. En de input wordt betrokken bij de uitwerking van het groenbeheerplan.

3. Presentatie Groenbeheer

Marc de Jong, groenexpert van Antea, geeft een toelichting op groenbeheer in Rijswijk.

Ten opzichte van gemeenten van vergelijkbare grootte in Nederland, heeft Rijswijk een meer dan gemiddelde oppervlakte groen per inwoner. Voor wat betreft het aantal bomen scoort Rijswijk precies gemiddeld. Als wordt gekeken naar het budget dat beschikbaar is voor groenbeheer- en onderhoud, dan scoort Rijswijk minder goed. Het budget per inwoner is veel lager dan gemiddeld in vergelijking met andere gemeenten in Zuid-Holland. En ook het budget per m² groen is vrij laag ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Op basis van een eerste indicatieve berekening is te concluderen dat in vergelijking "met de burens" in Rijswijk jaarlijks € 800.000 minder budget voor groenbeheer beschikbaar is.

Het relatief beperkte budget is terug te zien in de huidige kwaliteit van het groen. Geconcludeerd wordt dat de huidige beeldkwaliteit van het groen in Rijswijk matig is. Dit komt omdat de kosten van groenbeheer zijn gestegen, het beschikbare budget is gedaald en het groenbeleid niet is geborgd in uitvoeringsplannen. Dit laatste geldt met name voor het ecologisch beheer. Ecologisch beheer is bedoeld om de ontwikkeling van natuur te stimuleren en het kan bijdragen aan het tegengaan van plaagsoorten. In Rijswijk is gestart met ecologisch beheer in bermen, langs slootkanten en doorgaande wegen. En dat is niet goed gedaan. De gekozen locaties waren niet altijd passend, er is niet het juiste beheer en onderhoud toegepast en de communicatie over de aanpak en opzet was niet goed.

Om de kwaliteit van het groen in Rijswijk te verbeteren is (en wordt) dit najaar extra gemaaid, worden plantvakken vernieuwd en wordt gestart met het inlopen van achterstanden in het snoeien van bomen. Deze kwaliteitsimpuls moet op korte termijn leiden tot zichtbare verbetering van het groen. Voor de komende jaren is extra budget aangevraagd om de geconstateerde opgelopen achterstand in het groenbeheer in te lopen. Tenslotte wordt via het nieuwe Groenbeheerplan de kwaliteit van het groen structureel verbeterd doordat de vastgelegde ambities worden vertaald in planmatige beheer en onderhoudsinspanningen die zijn gericht op het in stand houden van de beoogde kwaliteiten. In het Groenbeheerplan zal het beheerbudget dat nodig is om de gemaakte keuzes in gewenste beheer en onderhoud te bekostigen inzichtelijk worden gemaakt.

De keuzes die in het Groenbeheerplan moeten worden gemaakt, zijn vanuit twee invalshoeken te belichten. De eerste invalshoek heeft betrekking op de inrichting en keuze van beplanting. Verschillende soorten beplanting hebben een verschillende uitstraling en vragen ook een ander beheer. Er zijn dus ook verschillen in beheerkosten tussen de verschillende beplantingen.

De tweede invalshoek heeft betrekking op het niveau van onderhoud. Het beoogde niveau van onderhoud kan via aan gestandaardiseerde systematiek inzichtelijk worden gemaakt. Dit kwaliteitsniveau varieert van klasse A+ waarmee een zeer hoge kwaliteitsstandaard wordt uitgedrukt ("uitstekend onderhoud en zeer schoon"), tot klasse D ("onvoldoende onderhoud, flinke beheerachterstanden en zeer vuil") waarmee een zeer lage kwaliteit wordt aangegeven. Door bewust te kiezen voor het gewenste kwaliteitsniveau kan deze keuze worden vertaald in beheerinspanningen en daarmee in het benodigde beheerbudget.

Voor zowel keuze van beplanting als voor de keuze in kwaliteitsniveau van beheer en onderhoud kan worden gedifferentieerd naar verschillende gebieden. Zo kan in woonwijken voor andere beplanting worden gekozen dan bijvoorbeeld langs de hoofdroutes en de entrees. En voor de parken en landgoederenzone kan voor een ander onderhoudsniveau worden gekozen dan in de (winkel)centra.

4. Discussie

Tijdens en na de presentatie ontspint zich een levendige discussie over verschillende aspecten van het groenbeheer. Hieronder een weergave van de punten die door de aanwezigen zijn ingebracht. Daarbij nadrukkelijk de kanttekening dat deze punten de meningen/wensen/statements zijn van een of enkele aanwezigen en geen (voorgenomen) beleid. De punten die door (met name) de aanwezige raadsleden worden ingebracht zijn ten behoeve van het overzicht in dit memo geordend in een aantal thema's:

1. Kwaliteit van het groen(beheer)

- Structureel is er te weinig geld beschikbaar voor beheer en onderhoud. Dat is terug te zien in de huidige staat van het groen.
- Het is belangrijk dat we eerst bepalen wat onze ambities zijn in het groen en op basis van die ambities de benodigde middelen reserveren.
- We moeten in Rijswijk geen groene verpaupering toestaan. Op sommige plekken is het aanzicht ronduit slecht. Mensen willen gewoon dat groen goed onderhouden wordt, zoals bijvoorbeeld in de jaren 80.
- Ecologisch beheer leidt niet per definitie tot een verwaarloosd beeld. Uit de presentatie blijkt dat het verwaarloosde beeld vooral wordt veroorzaakt door een ongelukkige keuze van locaties en door verkeerd beheer. Er zijn in Rijswijk gelukkig ook mooie voorbeelden van geslaagd ecologisch beheer.
- Het aantal klachten en meldingen stijgt per jaar. Pak het probleem aan en luister naar de mensen in de wijken. Die mensen willen gewoon goed onderhouden groen. Het kwaliteitsniveau van groen moet voorop staan. Als dat samen kan met biodiversiteit dan is dat prima. Maar de wensen van mensen moeten centraal staan.
- Rijswijk was ooit de rozenstad maar nu is er geen roos meer terug te vinden. Dit soort karakteristieke kenmerken van groen in Rijswijk zou weer terug moeten komen.
- Het is ook van belang dat er wordt gekeken naar de kwaliteit van groen dat niet in eigendom van gemeente is. Dit is namelijk ook van invloed op het totaal beeld. Als het onderhoud van gemeentelijk groen goed is maar het naastgelegen privé groen is verwaarloosd, dan is het totaalbeeld nog steeds niet goed. De gemeente zou daar best wat steviger tegen op mogen treden.
- We willen in Rijswijk geen standaard groen dat je overal zou kunnen aantreffen. Benut het groen in Rijswijk om de eigenheid te benadrukken. Dus maak bewuste keuzes in karakteristieke beplanting die verwijst naar de eigenheid van Rijswijk en die aansluit bij de functie van een gebied. En natuurlijk moet het schoon, heel en veilig zijn.

2. Prioriteiten tussen gebieden

- De centra en de hoofdroutes en entrees zijn de visitekaartjes van Rijswijk. Deze moeten er picobello uitzien.

- Maar natuurlijk zijn ook de wijken belangrijk. Daar wonen de inwoners van Rijswijk. En die mensen hebben behoefte aan groen in de buurt. Daar moet voldoende groen beschikbaar zijn en dat groen moet te gebruiken zijn voor die mensen. Om te spelen en te sporten, om de hond uit te laten, om een ommetje te maken, om te vissen. Het groen moet een kwaliteit hebben waarmee het echt iets toevoegt aan de levens van mensen.
- De parken en landgoederenzone zijn als grotere verbindingzones heel belangrijk. De mogelijkheden om met gericht groenbeheer bij te dragen aan recreatie en biodiversiteit moeten verder worden benut. Het is daarbij belangrijk dat deze zones ook onderling en met andere delen van Rijswijk verbonden zijn.
- Stadsentrees zouden beter moeten worden afgestemd op de karakteristieke landgoederen van Rijswijk. Probeer in die entrees te verwijzen naar de parken en landgoederen die kenmerkend zijn voor Rijswijk. Bijvoorbeeld met natuurlijke beplanting. En zorg dan wel voor goed beheer zodat het wel verzorgd en schoon blijft. Dus verzorgd en passend bij Rijswijk.
- Er mag meer aandacht komen voor meer groen in het grijs. Dus meer groen in versteende gebieden (bijvoorbeeld het Groene Assenkruis).
- We moeten ten aanzien van de kwaliteit niet kiezen tussen gebieden. Alle gebieden moeten een karakter en groene kwaliteit hebben. Maar dat groen moet wel afgestemd zijn op de functie en het gebruik in de verschillende gebieden. Niet kiezen voor minder kwaliteit in bedrijventerrein en meer kwaliteit in woonwijk, maar voor alle gebieden maatwerk leveren dat aansluit op de behoeften van bewoners en bedrijven.
- Bij de stadsentrees en de hoofdroutes zal vooral de gemeente aanzet zijn bij het ontwikkelen van groene kwaliteit. In woongebieden zou veel meer de samenwerking met bewoners kunnen worden gezocht. In winkelgebieden zouden afspraken gemaakt kunnen worden met eigenaren. Door de kracht van partners in de verschillende gebieden beter te benutten, kunnen de kwaliteiten worden gerealiseerd waaraan in die gebieden echt behoefte is.
- Een simpele keuze voor aparte gebieden is niet mogelijk. Er zal sprake moeten zijn van een goede balans tussen de verschillende gebieden.
- We moeten in de discussie over groenbeheer niet blijven steken in gewenste kwaliteit van het groen in plantvak x in straat y. Het is belangrijk om op hoofdlijnen aan te geven welke kwaliteiten doel we nastreven en welke inspanningen we daarvoor willen leveren.

3. Ecologisch beheer

- Door de pilots met ecologisch beheer die fout zijn gegaan is er een verkeerd beeld over ecologisch beheer ontstaan in Rijswijk.
- Maak duidelijke keuzes in gebieden die je ecologisch wil beheren. In sommige gebieden willen mensen gewoon strak gemaaid gras, waar ze de hond kunnen uitlaten. En vrij zicht op water (in plaats van dichtgegroeide oevers). Door te veel dichte oevers is het aantal eenden in Rijswijk bijna tot nul gereduceerd.
- Ecologisch beheer leidt nu nog vaak tot een rommeltje en daarvoor is geen draagvlak.
- Zorg voor een heldere ambitie voor heel Rijswijk: een ecologische hoofdstructuur van grote groengebieden die in verbinding met elkaar staan om zo biodiversiteit te stimuleren. En stem daar dan je ecologisch beheer goed op af.
- Duurzaam beheer waar het kan betekent dus ook dat we het niet doen waar het niet kan. Er is een noodzaak voor bewuste keuzes binnen ecologisch onderhoud. Duidelijke afspraken vooraf maken en daarvoor helder communiceren met de omgeving.
- Als je kiest voor ecologisch beheer, zorg dan ook voor de ruimte die daarvoor nodig is. Wat is het nut van één meter niet gemaaid gras langs waterkanten? Wat heb je aan een krappe ecologische berm waarvan de begroeiing over het fietspad hangt? Zorg voor ruimte en communiceer de keuzes die je als gemeente maakt in het ecologisch groenbeheer.
- Iedereen heeft er een ander beeld bij ecologisch beheer. Er is daarom veel meer aandacht nodig voor communicatie. Wees duidelijk in je ambities en zorg voor goede referentiebeelden zodat betrokkenen vooraf weten wat ze kunnen verwachten. Maak daarover afspraken en zorg dan ook dat er budget is om het beheer uit te voeren zoals dat is afgesproken en dat leidt tot het beoogde beeld.
- Laat zien dat ecologisch beheer niet gelijk is aan een rommeltje. Laat zien dat het ook kan leiden tot een beeld dat voldoet aan schoon, heel en veilig.

4. Beheerprocessen

- Het is belangrijk dat beheer en onderhoud al wordt geborgd in de fase van planvorming en bij de aanleg van nieuwe groen.
- Kies bewust voor de kwaliteit die je nastreeft. Dat betekent ook dat er beheerbewust wordt ingericht en dat mogelijkheden voor participatie worden gecreëerd. Maak vooraf afspraken over de verantwoordelijkheden die gemeenten en partners hebben en leg die afspraken vast.
- Beheer zou in bepaalde gevallen prima door bewoners kunnen worden uitgevoerd. Activeer die bewoners en ondersteun initiatieven van bewoners in het groen. Wees duidelijk over wat inwoners mogen doen om hun omgeving te vergroenen en wat niet.
- Stimuleer participatie van bedrijven en maak ook duidelijke afspraken over wat van bedrijven wordt verwacht. Durf daarin ook dwingender te zijn richting eigenaren. Onderzoek of vanuit de gemeente een beheerplicht kan worden opgelegd aan eigenaren van privé groen. Bijvoorbeeld bij STEDIN over elektriciteitshuisjes of bij tuinen van de mensen die overgroeien.
- Voer waar mogelijk meer in eigenbeheer door gemeente uit. Uitbesteding aan aannemers leidt vaak tot mindere kwaliteit.
- Heb aandacht voor kwalitatief contractmanagement. Via slimme contracten met aannemers (en een goede aansturing van de aannemers) kan meer kwaliteit voor de uitgegeven beheereuro worden gekregen.

5. Afsluiting

De wethouder dankt een ieder voor de actieve en constructieve bijdrage aan deze avond. Uit de levendige discussie blijkt dat groen een thema is dat leeft in Rijswijk. En hoewel er onderling nog best verschillende inzichten zijn over welk groen waar het best past, is uit de discussie wel gebleken dat de aanwezige raadsleden een breed gedragen ambitie hebben om de kwaliteit van het groen te verbeteren en daarin duidelijke keuzes te maken. Ook is er een breed besef dat ambities voor een groen Rijswijk ook consequenties hebben voor het budget dat nodig is om die ambitie te realiseren. De komende weken wordt, mede op basis van de input van de raad, het Groenbeheerplan verder uitgewerkt. En dan gaan we het niet hebben over de kwaliteit van plantvakken in bepaalde straten, maar leggen we de doelen, waarden en gewenste kwaliteiten vast. De besluitvorming hierover is eind december voorzien. In 2020 zal het beheerplan verder worden uitgewerkt en worden opgenomen in het Integraal Beheerplan Open Ruimte.